

דרשה לשבת פ' בהעלותך תש"ע מאת הרב דוד אברהם ספקטור
לכב' בר המצוה אליעזר רפאל ווצלר בנושא:

סמל מדינת ישראל - המנוחה ושנים זיתים עליה

שבת שלום וברכת מזל טוב לבר המצוה אליעזר (רפאל ווצלר) ולהורים דני וסימה ולסבא יעקב וסבתא אילנה ווצלר ולסבא ברי וסבתא רות קנון וברכות מיוחדות לסבא וסבתא רבה שלמה וציפורה שוורץ, לסבתא רבא חנה ווצלר וסבתא רבא חנה ליפסון ולכל המשפחה היקרה. אליעזר, זכית ולמדת עם אמא הלכות לשון הרע, שנכתבו ע"י החפץ חיים. וזכורני שמו"ר הרב צבי יהודה קוק ספר שפגש בוורשא את החפץ חיים, אחרי שהוא חזר עיף מאיזו נסיעה. אחרי שהתעניין בשלום אביו, הרב קוק, שהיה אז הרב של יפו, דיבר החפץ חיים שעות, דברי תורה וחסד. הוא לא היה שתקן, כפי שמתקבל הרושם אם לומדים ספרו על הלכות לשון הרע... עם אבא למדת על המנוחה, שמופיעה בתחילת הפרשה וגם בהפטרה. ללמוד עם אבא על אור, זה דבר לא מפתיע. כצלם הוא מתעסק כמעט כל לילה עם פלשים, כפי שקראת בפרשה: "ומראה אש לילה" (ט, טז). בתחילת הפרשה מסופר על הכהן הגדול, אהרן שמדליק מידי יום את נרות המנוחה ומדגישה התורה ונעש כן אהרן אל מול פני המנוחה העולה נרתיק פאשר צנה ה' את משה ומפרש רש"י: "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה". לכאורה זה פשוט. האם מישוהו בכלל חשב שאהרן ישנה משהו בסדר הדלקת הנרות? אלא אומר הרב לוי יצחק מברדיצב, שאם אני הייתי מדליק את המנוחה במקדש היה השמן נשפך על הרצפה מרוב התרגשות ולכן זה באמת שבח לאהרן שעם כל התלהבות הקודש, הוא הצליח לא לשנות כלום ולהדליק כהלכה. גם בהפטרה של נבואת זכריה מסופר על המנוחה שהיתה בתקופת בית שני. מצד אחד יהודים רבים עלו ארצה, אבל מצד שני היו אז הרבה נישואי תערובת. קראת בנבואת זכריה: (ג, א) ונראני את יהושע הכהן הגדול... (ג) ויהושע היה לבש בגדים צואים. ושואלת הגמרא במסכת סנהדרין (צג): "וכי דרכו של יהושע ללבוש בגדים צואים? (הלא הכהן הגדול היה לובש שמונה בגדים יפים) אלא, מלמד שהיו בני נוסאים נשים שאינן הגונות לכהונה, ולא מיחה בהן." כפי שמסופר בספר עזרא (י, יח): "וימצא מבני הכהנים אשר השיבו נשים נכריות מבני ישוע בן יוצדק... שזה יהושע הכהן הגדול. ואז פתאום חל שוני לטובה במראה הנבואה (ד) ונער (ה) ויאמר אל העמדים לפניו (אל המלאכים) לאמר הסירו הבגדים מעלי. ומסביר המלבי"ם: שלא ישא יהושע הכהן הגדול עונש בעון בניו וגם שבניו גרשו נשותיהם (הנכריות). ויאמר אליו ראה העברתי מעליך עונך והלבש אתך מחלצות (בגדים יפים, שמונת בגדי כהן גדול) עם צניף טהור (מצנפת) על ראשו. והוא מדליק שוב את המנוחה במקדש. אמנם המנוחה בנבואת זכריה שונה קצת מהמנוחה בפרשת בהעלותך. אמנם מנוחת זקב פלה, אבל יש לה גלה על ראשה. ספל גדול שממנו נמשך השמן אל שבעת קני המנוחה. ומפרש המלבי"ם שהגלה על ראשה הוא המעין העליון שמשם יריק ה' ברכתו אל שבעת הנרות. המספר שבע מסמל את מעגל הטבע, שבעת ימי בראשית, שבעה כוכבי לכת. ומאפיפה הטבע מקבל את החיות והאנוגיה שלו? מלמעלה מאת ה', מהמעין העליון ובמראה הנבואה מהגולה, הספל המלא שמן זית. ויש עוד שוני בציור המנוחה שנבואת זכריה: (ג) ושנים זיתים עליה אחד מימין הגלה ואחד על שמאלה. וכך מצוירת המנוחה בסמל מדינת ישראל היום: מנורת הזהב עם עלה זית מצד ימין ועלה זית מצד שמאל. ושואל הנביא זכריה (ד, יא): מה שני הזיתים האלה על ימין המנוחה ועל שמאלה? וה' משיב לו: אלה שני בני היצחק. נראה שאם היו קוראים היום את הנבואה הזאת לפי הפשט, היו כאלה שמידי היו מורידים את שני עלי הזית מסמל המדינה או לפחות היו מקפידים אותם לעשרה חודשים. מכל מקום המלבי"ם מסביר ששני בני יצחק הם המלך והכהן הגדול (זאת אומרת זרובבל ויהושע הכהן הגדול) שמושחים אותם בשמן משחת קדש. שניהם (זרובבל ויהושע הכהן הגדול) הם בני אדם (ולכן) לא ציירם בזהב, רק כעץ זית, כי האדם עץ השדה. להגשמת הנבואה הזאת כולנו מצפים שמדינת ישראל לא רק בסמל שלה אלא גם בפועל תהיה גשר חי בין המלכות והממשלה לבין הכהונה ואנשי התורה ותאיר כשבעת נרות המנוחה. אמנם במסכת סנהדרין (כד) מובא פירוש אחר על שני בני יצחק: "אמר רבי יצחק: אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שנוחין זה לזה בהלכה כשמן זית. "אליעזר, זו הברכה שאני רוצה לברך אותך היום בכניסתך לעולם המצוות: תזכה להיות תלמיד חכם שבארץ ישראל שהוא נוה לחברו. ויחד עם זה תלמד גם מהדורות הקודמים שחלק גדול מהם נמצא כאן. בפרט יש ללמוד מהמסירות נפש שלהם לקיום המצוות במצבים בלתי אפשריים כפי ששמעתי השבוע בכנס בוגרים של ביה"ס התיכון ע"ש רמב"ם שלמדתי בו באמסטרדם. סופר שם על המנהל, שהיה גם מורה למתמטיקה שלי, שבשואה במחנה ברגן בלזן, אחרי יום של 16 שעות עבודת פרך, היה מתיישב ועושה חישובים מתמטיים, כדי לדעת מתי חל המולד, כדי שיוכלו לומר עוד קידוש לבנה בלילה, על אף שהיו רוצים ושוברים מעבודות הכפייה. היום בארץ ישראל ב"ה יותר קל לקיים את המצוות ואני מברך אותך שתקיים אותם בנועם בשמחה ובטוב לבב. בשם הקהילה אני רוצה למסור לך ספר זה.